

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра української мови

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
«МОВА І СУСПІЛЬСТВО»

підготовки здобувачів освіти
другого (магістерського) рівня

Луцьк – 2022

Силабус вибіркового освітнього компонента «Мова і суспільство»
підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівня всіх
спеціальностей. 22 с.

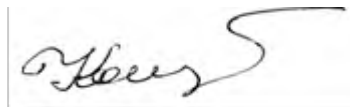
28 серпня 2022 р.

Розробник: Данилюк Ніна Олексіївна, професор, доктор філологічних
наук, професор

**Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
української мови**

протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:



Костусяк Н. М.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Для всіх спеціальностей, другий (магістерський) рівень	Нормативна
Кількість годин / кредитів 120 /4		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год.
		Лабораторні 0 год.
		Індивідуальні 0 год.
ІНДЗ: €		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 0 год.
	Форма контролю: залік	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Данилюк Ніна Олексіївна
Науковий ступінь: доктор філологічних наук
Вчене звання: професор
Посада: професор
Контактна інформація: 0508587577; danyluk@vnu.edu.ua
nina_daniljuk@ukr.net;
Дні занять: за розкладом: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. *Анотація курсу.* Навчальна дисципліна є вибірковою. Вона розширює знання про мову як суспільне явище, про взаємодію мови і суспільства. Магістранти розглядають соціолінгвістичну класифікацію мов, функціонування мови в суспільстві, соціолінгвістичну диференціацію мов, отримують відомості з історії розвитку соціолінгвістики, аналізують сучасну мовну ситуацію та мовну політику України, проблеми міжмовної та міжкультурної комунікації.
2. *Пререквізити.* Вивчення дисципліни базується на знаннях про історію українського мовознавства, функції мови, соціальну стратифікацію,

отримані в результаті опанування курсів бакалаврату. *Постреквізити*. Знання, уміння і навички, здобуті в процесі вивчення дисципліни, потрібні для глибшого розуміння мовної ситуації, мовних проблем та свідомого впливу на них упродовж професійної діяльності. Набуті знання магістранти зможуть використовувати для проведення самостійних досліджень у соціальних групах під час практичної роботи у закладах освіти.

3. *Мета і завдання навчальної дисципліни*. Мета курсу – ознайомити магістрантів з опорними поняттями соціолінгвістики, з аспектами діяльності провідних мовознавців у цій галузі, із питаннями мовної ситуації та мовної політики (в Україні та переважно у волинському регіоні). *Завдання курсу* – звернути увагу магістрантів на функціонування мови як суспільного явища, соціолінгвістичну класифікацію мов, соціолінгвістичну диференціацію мов, сучасну мовну ситуацію та мовну політику України, вплив російсько-української війни на виникнення і функціонування мовних одиниць (новотворів, позивних військових тощо), проблеми міжмовної та міжкультурної комунікації в Європі та світі.

Результати навчання (компетентності). Зміст курсу спрямований на формування таких загальних та фахових фахових компетентностей і програмних результатів навчання:

ЗК 1. Здатність спілкуватися українською мовою (усно та письмово) на професійному рівні.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної сфери, професійної діяльності вчителя, уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії, її реалізації в професійній діяльності.

ФК 1. Здатність послуговуватися термінологією мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін та близьких предметних галузей в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти та науковій діяльності.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її рівні, функції, етапи розвитку; демонструвати мовну й мовленнєву компетентності в процесі фахової комунікації.

ФК 5. Здатність критично осмислювати надбання й новітні досягнення філології, педагогічної науки, методики навчання мови та літератури,

здійснювати їх структурування та інтеграцію під час виконання професійних завдань з урахуванням класичних і новітніх методологічних та методичних принципів, вимог Нової української школи; формувати в учнів предметні компетентності з української та польської / англійської мов.

ПРН 2. Знає основні етапи розвитку, сучасні тенденції функціонування української літературної мови, польської, англійської мови; різні рівні мовної системи.

ПРН 7. Демонструє належний рівень володіння державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного (педагогічного) й наукового спілкування; презентує результати власних досліджень державною мовою

ПРН 8. Застосовує знання про тенденції функціонування української літературної мови, польської/ англійської мови в професійній діяльності; характеризує теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної галузі.

ПРН 17. Аналізує, систематизує, узагальнює результати наукових досліджень у сферах мовознавства, літературознавства, методики навчання фахових дисциплін; оцінює результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.

III. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Соціолінгвістика як галузь мовознавства. Специфіка функціонування мови у суспільстві						
Тема 1. Соціолінгвістика як галузь мовознавства. Соціолінгвістична класифікація мов. Методи соціолінгвістики. Макро- та мікросоціолінгвістика	18	1	2	14	-	5
Тема 2. Виникнення і розвиток соціолінгвістики.	18	1	-	14	-	6

Основні соціологічні школи в Європі та США						
Тема 3. Становлення і розвиток слов'янської соціолінгвістики. Слов'янські соціолінгвістичні школи. Українська соціолінгвістика: етапи розвитку, основні завдання	18	2	2	16	-	6
Тема 4. Мовна ситуація і мовна політика в Україні. Особливості мовної ситуації в пострадянській Україні. Українська мова – державна мова в Україні. Мовна політика України в галузі законодавства та проблеми її реалізації.	23	2	2	16	-	8
Тема 5. Соціолінгвістична диференціація української мови. Соціальні діалекти та їх різновиди. Специфіка українського аргю в історичному аспекті. Соціокомунікативні аспекти жаргону. Шкільний і студентський жаргон. Суржик, міський сленг, молодіжний сленг, військовий жаргон. Мова і війна. Мовна особистість через призму соціолінгвістики.		2	6	18	-	8
Тема 6. Інтерлінгвістика як галузь соціолінгвістики. Переклад як соціокультурний діалог. Проблема міжнародної мови	19	2	2	12	-	7

спілкування. Використання етнічних мов для міжнародного спілкування у різні часи. Проекти планових («штучних») міжнародних мов в історичному аспекті. Есперанто – найбільш поширена планова міжнародна мова						
Разом за модулем 1	120	10	14	88	-	40
Види підсумкових робіт						Бал
ІНДЗ						60
Всього годин / Балів	120	10	14	88		100

На заняттях використовуємо такі форми роботи: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, ІНДЗ – індивідуальне науково-дослідне завдання, П – презентація в Power Point.

4. Завдання для самостійного опрацювання.

Тема 1. Соціолінгвістика як галузь мовознавства (14 год.).

1. Соціолінгвістична класифікація мов.
2. Соціолінгвістика та її різновиди.

Література

1. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова: короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001.
2. 6. Українська мова: енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с: іл.

Завдання: 1. Зі словника лінгвістичних термінів виписати визначення термінів: *національна мова, етнічна мова, державна мова, міжнародна мова.*

3. З енциклопедії «Українська мова» виписати визначення терміну «соціолінгвістика», встановити етапи розвитку науки в історичному аспекті.

Тема 2, 3. Становлення і розвиток слов'янської соціолінгвістики. Українська соціолінгвістика (16 год.).

1. Чеська / Празька соціолінгвістична школа (Роман Якобсон, Микола Трубецький, Вілем Матезіус, Богуслав Гавранек та ін.).
2. Специфіка радянської соціолінгвістики в 60-70-і рр. XX ст. Аспекти дослідження в Україні.
3. Українська соціолінгвістика: етапи становлення, основні постаті.

Література

1. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика. М.: Просвещение, 1987. 160 с.
2. Брицин В.М. Соціолінгвістика. *Українська мова: енциклопедія* / редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 424–425.
3. Їжакевич Г. П. Соціолінгвістична школа на Україні. *Мовознавство*. 1986. № 4. С. 42–51.
4. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 242 с.
5. Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики: Соціологічний напрям у мовознавстві : монографія. Львів : Видавничий центр ЛьвівНУ ім. Івана Франка, 2008. 432 с.
6. Фаріон І. Діяхронна соціолінгвістика: історія терміна та галузі мовознавства. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2014. № 791. С. 154–162.

Завдання: 1. Ознайомитися з науковою літературою, підготувати стислу інформацію про видатних представників чеської соціолінгвістичної школи.

2. Підготувати стислу інформацію про видатних українських соціолінгвістів.

Тема 4. Мовна ситуація і мовна політика в Україні (16 год.).

1. Особливості мовної ситуації в пострадянській Україні.
2. Специфіка сучасної мовної ситуації у Вашому регіоні / школі, в якій навчалися або працюєте.

Література

1. Два роки мовного закону: чи стало більше української. *Новинарня*. 26 квітня 2021 р. URL: <https://novynarnia.com/2021/04/26/dva-roky-movnoho-zakonu-chy-stalo-bilshe-ukrayinskoyi/>
2. Масенко Л. Мовна ситуація України в соціолінгвістичних вимірах. Війна з Росією вплинула на багатьох. *Радіо Свобода*. 20.05. 2020. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30586236.html>
3. Погрібний А. Державна мова як важіль українського державотворення. *Мовознавство: доп. та повід. IV Міжн. конгресу українців* / відп. ред. В. Німчук. К.: Пульсари, 2002. С. 142–149.

Завдання: Провести анкетування в малій соціальній групі (студентській групі, з учнями класу, працівниками установи і под.) та зробити опис його результатів.

Тема 5: Соціолінгвістична диференціація української мови (12 год.)

1. Шкільний і студентський жаргон.
2. Суржик, міський сленг, молодіжний сленг.
3. Мовна специфіка спілкування воїнів АТО і ЗСУ.

Література

1. Аркушин Г. Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся та західної частини Волині. Луцьк – Люблін, 2005. 198 с.
2. Миколенко Т. Соціальні діалекти української мови. Міський сленг : навч.-метод. посіб. для студ. філол. ф-тів внз. 2-е вид., перероб. та доповн. Тернопіль : ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2016. 61 с.
3. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 464 с.
4. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ: Критика, 2003. 464 с.

Завдання: Зібрати ілюстративний матеріал про студентський / шкільний / молодіжний / військовий жаргон.

Тема 6. Мовна особистість через призму соціолінгвістики (6 год.)

1. Дискурсивний вимір мовної особистості.
2. Мовна особистість у родинному спілкуванні.

Література

1. Бацевич Ф., Чернуха В. Мовна особистість у сімейному спілкуванні: лексико-семантичні виміри: монографія. Львів: Паіс. 4014. 182 с.

2. Загнітко А. Теорія лінгвоперсонології : монографія. Вінниця: Нілан-Лтд, 2017. 136 с.
3. Кирилюк О. Л. Збройні наративи інформаційної агресії: тематика, мовні засоби, вербалізація концептів. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/100/2531/5443-1?inline=1>
4. Трумко О. Комунікація Батьки – Діти у сім'ях з різним соціальним статусом. *Мова і суспільство*. Вип. 3. Львів, 2012. С. 315–320.
Завдання: підготувати повідомлення про мовну особистість відомої особи або Вашого родича / родички (на вибір).

Тема 7: Інтерлінгвістика як галузь соціолінгвістики. Проблема міжнародної мови спілкування (12 год.)

1. Специфіка сучасної міжмовної та міжкультурної комунікації.
2. Використання природних і планових мов для комунікативних потреб у різних галузях.
3. Переклад як засіб міжмовної та міжкультурної комунікації. Переклади творів Лесі Українки мовами світу.

Література

1. Данилюк Н. Есперанто – успішний проект міжнародної планової мови: 130 років функціонування (Міжнародному року творця есперанто Людвіга Заменгофа присвячено). *Актуальні питання іноземної філології : наук. журнал*. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. № 6. С. 45–52.
2. Данилюк Н. О. Наукове вивчення і викладання есперанто в Україні у ХХ – на початку ХХІ століття. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: Філологічні науки. Мовознавство*. 2019. № 10. С. 34–40.
3. Гавриш О.О. Переклад як різновид міжкультурної комунікації (деякі аспекти проблеми). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197234723.pdf>.
4. Леся Українка у світі перекладу (вибрані переклади європейськими та східними мовами) / укл.: А. М. Архангельська, О. М. Белих, А. В. Біднюк та ін.; упоряд. і відп. ред. Н. О. Данилюк: навч. посіб. для студ. спец. 035. Філологія. 2-е вид., випр. і доп. Київ: Кондор, 2021. 355 с.

Завдання: ознайомитися з матеріалами посібника «Леся Українка у світі перекладу (вибрані переклади європейськими та східними

мовами) (Київ, 2021)». Навести приклади перекладу українських реалій із тексту драми-феєрії «Лісова пісня» мовами, які Ви знаєте.

5. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання здобувачі виконують для практичної реалізації здобутих компетентностей із освітнього компонента. Воно передбачає поглиблене опрацювання наукової літератури, самостійне опитування й анкетування (переважно у волинському регіоні) за розробленими питальниками, підготовку тексту і презентації про мовну ситуацію в малій соціальній групі, мовний соціолект або мовну особистість (на вибір, за місцем роботи, навчання або проживання, переважно у волинському регіоні). Індивідуальне науково-дослідне завдання здобувачі освіти представляють у вигляді презентацій на підсумковому занятті в аудиторії (за умови очного навчання) або із залученням платформ відеозв'язку (за умови дистанційного навчання). Максимальна кількість балів за ІНДЗ – 60 (30 балів – за питальники та опитування, 20 балів – за зміст опрацьованого матеріалу і коректні висновки, 10 балів – за оформлення і презентацію результатів).

Основні критерії оцінювання ІНДЗ: а) за якість розроблених питальників, вибір малої соціальної групи та повноту опитування; б) за зміст матеріалу – належне опрацювання наукової літератури, рівень її аналізу, самостійно дібрані матеріали, докладний опис результатів опитування або анкетування, коректні висновки; б) за оформлення і презентацію результатів – грамотність викладу, дотримання мовностилістичних норм, схеми, діаграми, фото, цікаві приклади, використання аудіо- та відеозаписів, залучення програми Power Point та ін.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Магістранти повинні відвідувати лекції та семінарсько-практичні заняття за розкладом. У разі пропуску семінарсько-практичного заняття з поважних причин здобувачам потрібно підготувати відповіді на питання плану і скласти тему викладачеві за графіком консультацій.

Політика щодо академічної доброчесності. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю; посилення на джерела інформації у разі їх використання; надання достовірних відомостей про результати власної науково-навчальної та творчої діяльності.

Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності визначена [«Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#) та [«Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів](#)

вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Кожен вид роботи магістранти повинні виконати згідно з розкладом: підготувати завдання для практичних занять за розкладом навчальних занять, презентувати ІНДЗ на останньому практичному занятті, скласти залік за розкладом заліково-екзаменаційної сесії. У разі пропусків занять із поважних причин і невиконання практичних робіт студент може перескласти матеріал курсу викладачеві або комісії за графіками, визначеними деканатом.

V. Підсумковий контроль

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» та «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» оцінювання знань здобувачів освіти викладач здійснює під час поточного контролю за результатами виконання робіт, передбачених силабусом.

Рейтинг здобувача освіти з дисципліни складає максимально 100 балів у такому співвідношенні: 40 балів – за роботу впродовж семестру і 60 балів – за ІНДЗ. Якщо магістрант виконає всі види робіт, залік буде виставлено за сумарною кількістю балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. У разі незадовільної підсумкової оцінки або за бажання підвищити рейтинг здобувач може добрати бали, виконавши певні види робіт (скласти пропущені теми, підготувати реферат або презентацію на обрану тему).

Якщо здобувач освіти під час семестру набирає менше ніж 60 балів, він повинен скласти залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, не враховують. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100. Повторне складання заліку (за отримання незадовільної оцінки) допускається не більше двох разів: один раз викладачеві, другий – комісії, яку створює деканат факультету.

Здобувач освіти, який не погоджується з результатами підсумкового оцінювання, отриманими в день оголошення, має право звернутися з апеляційною заявою на ім'я проректора з навчальної роботи та рекрутації. Будь-які конфліктні ситуації щодо оцінювання вирішують відповідно до «Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки».

Складання заліку з освітнього вибіркового компонента «Мова і суспільство (соціолінгвістика)» передбачає такий порядок: 1) усну відповідь здобувача освіти на 3 питання (за кожену відповідь – від 0 до 25 балів) та 2) виконання 1 пошукового завдання (соціолінгвістичний аналіз одиниць – максимально 25 балів).

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Мова і суспільство. Функції мови.
2. Соціолінгвістична класифікація мов.
3. Соціолінгвістика – нова галузь сучасної мовознавчої науки. Предмет і завдання соціолінгвістики.
4. Зв'язок соціолінгвістики з іншими науками. Теоретична і прикладна соціолінгвістика.
5. Слов'янські соціолінгвістичні школи: чеська / Празька / Празький лінгвістичний гурток (Роман Якобсон, Микола Трубецький, Вілем Матезіус, Богуслав Гавранек та ін.).
6. Праці російських учених із соціолінгвістики кінця XIX – початку XX ст. (Іван Бодуен де Куртене, Борис Ларін, Лев Якубинський та ін.).
7. Специфіка радянської соціолінгвістики в 60-70-і рр. XX ст.
8. Етапи розвитку української соціолінгвістики.
9. Основні завдання української соціолінгвістики в кінці XX – на початку XXI ст.
10. Особливості мовної ситуації в пострадянській Україні.
11. Українська мова – державна мова в Україні. Конституція України про статус української мови.
12. Мовна політика України в галузі законодавства.
13. Врахування європейського досвіду для вироблення мовної політики України.
14. Специфіка сучасної мовної ситуації в Україні та в регіоні.
15. Перекладений твір як повідомлення, спрямоване на передання соціокультурної інформації.
16. Етнічні реалії в контексті художнього перекладу.
17. Переклад творів Лесі Українки через призму міжмовної та міжкультурної комунікації: міжнародний проєкт.
18. Активізація лексики і фразеології воєнної тематики в сучасній українській мові.
19. Мовні образи захисника і ворога в засобах масової комунікації.
20. Позивні учасників Майдану та бійців російсько-української війни.
21. Мовні особливості пісенних текстів воєнного часу.
22. Вивчення мовної ситуації в малій соціальній групі (на матеріалі ІНДЗ).

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання з освітнього компонента «Вступ до мовознавства» здійснюємо за 100-бальною шкалою.

Оцінка в балах	Оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67–74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Здійснюючи поточний контроль, викладач дотримується таких норм оцінювання:

5 – 7 балів – здобувач освіти виявляє компетентність комплексно і творчо вирішувати завдання; вільно оперувати спеціальною термінологією; доречно ілюструвати відповідь самостійно дібраними прикладами; практично застосовувати отримані теоретичні знання для аналізу мовних одиниць; оформляти роботу за вимогами щодо структури, змісту та мовного вираження. Можливі 1-2 незначні неточності у викладі матеріалу, що не впливають на загальну оцінку роботи. Завдання потрібно виконати не менш як на 85–90%.

4 бали – здобувач освіти виявляє компетентність комплексно і творчо вирішувати завдання; вільно оперувати спеціальною термінологією; доречно ілюструвати відповідь самостійно дібраними прикладами; практично застосовувати отримані теоретичні знання для аналізу мовних одиниць; оформляти роботу за вимогами щодо структури, змісту та мовного вираження. Можливі 3 незначні неточності у викладі матеріалу, що не впливають на загальну оцінку роботи. Завдання потрібно виконати не менш як на 80–84%.

3 бали – здобувач освіти загалом виявляє компетентність вирішувати завдання; оперувати спеціальною термінологією; ілюструвати відповідь прикладами; практично застосовувати отримані теоретичні знання для аналізу мовних одиниць; оформляти роботу за вимогами щодо структури, змісту та мовного вираження. Можливі 4-5 неточностей у викладі матеріалу. Завдання потрібно виконати не менш як на 75-84 %.

2 бали – здобувач освіти загалом виявляє компетентність вирішувати завдання; оперувати спеціальною термінологією; однак зміст питання викладає непослідовно; теоретичні знання не може достатньо застосовувати практично; відповідає неповно; у змісті роботи допускає серйозні помилки. Завдання виконано на 65–74 %.

1 бал – здобувач освіти виявляє компетентність вирішувати завдання лише з окремих питань; помиляється у визначенні термінів; текст відповіді викладає непослідовно і неповно; теоретичні знання невміло застосовує практично; у змісті роботи допускає серйозні помилки. Завдання виконано менше ніж на 50–59 %.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

Підручники і посібники

1. Вусик Г. Л. Соціолінгвістика : навч. посіб. Бердянськ: Ткачук О. В., 2016. 187 с.
2. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 246 с.
3. Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: навч. посіб. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 212 с.
4. Олікова М. О. Соціолінгвістика : навч. посібник. К.: [б.в.], 1997. 144 с.

Додаткова література

1. Аркушин Г. «Старицька мова (Арго сліпців-жебраків Західного Полісся)». *Slavia orientalis*. 1996. Т. 14. № 2. С. 229–277.
2. Аркушин Г. Арго лаборів. *Slavia orientalis*. 2002. Т. 41. № 3. С. 447–471.
3. Аркушин Г. Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся та західної частини Волині. Луцьк–Люблін, 2005. 198 с.
4. Бартоліні М. О. Горбач. Українське арго. Львів: Інститут ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. 636 с.
5. Бацевич Ф., Чернуха В. Мовна особистість у сімейному спілкуванні: лексико-семантичні виміри: монографія. Львів: ПАІС, 2014. 182 с.
6. Белл Р. Социолингвистика. Цели, методы и проблемы. Москва: Международные отношения, 1980. 320 с.

7. Брицин В.М. Соціолінгвістика. Українська мова: енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 424–425.
8. Данилюк Н. Аспекти вивчення української мови й культури в працях Івана Огієнка. *Україна – Канада : сучасні наукові студії* : кол. моногр. : у 3-х кн. Кн. 1. = Ukraine – Canada : Modern Scientific Studies : Collective Monograph : in three books. Book 1. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – С. 86 – 95.
9. Данилюк Н. Есперанто – успішний проект міжнародної планової мови: 130 років функціонування (Міжнародному року творця есперанто Людвіга Заменгофа присвячено). *Актуальні питання іноземної філології : наук. журнал*. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. № 6. С. 45–52.
10. Данилюк Н. О. Мовна політика України в контексті європейського досвіду. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : Філологічні науки. Мовознавство*. 2013. № 22 (271). С. 36–41.
11. Данилюк Н. О. Наукове вивчення і викладання есперанто в Україні у XX – на початку XXI століття. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: Філологічні науки. Мовознавство*. 2019. № 10. С. 34–40.
12. Дуличенко А. Международные вспомогательные языки. Таллинн: Valgus, 1990. 445 с.
13. Загнітко А. Теорія лінгвоперсонології: монографія. Вінниця: Нілан-Лтд, 2017. 136 с.
14. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
15. Залізник Г., Масенко Л. Мовна ситуація Києва: день сьогоднішній та майбутній. Київ: ВД «Академія», 2001. 95 с.
16. Їжакевич Г. П. Соціолінгвістична школа на Україні. *Мовознавство*. 1986. № 4. С. 42–51.
17. Конституція України. Офіційне видання. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. К.: Вид. дім „Інюре”, 2004. 104 с.
18. Королевич А.И. Книга об эсперанто. Київ: Наукова думка, 1989. 253 с.
19. Куць О. М. Мовна політика в державотворчих процесах України: навч. посібник. Харків: Основа, 2004. 274 с.

- 20.Лазаренко Л. Досвід мовних політик світу й українська перспектива (інформаційно-аналітичний огляд). *Українська мова*. 2003. № 4. С. 3–22.
- 21.Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. Київ : Просвіта; ВД «Академія», 2004. 163 с.
- 22.Масенко Л. Т. Мова радянського тоталітаризму. Київ: Кліо, 2017. 240 с.
- 23.Мацюк Г. П. Соціолінгвістика як інтеграційний напрям досліджень в умовах сучасної парадигми: міжнародний досвід й українська перспектива. *Наукові записки НаУКМА*. Том 137. Філологічні науки (Мовознавство). 2012. С. 28–34.
- 24.Миколенко Т. Соціальні діалекти української мови. Міський сленг: навч.-метод. посіб. для студ. філол. ф-тів внз. 2-е вид., перероб. та доповн. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2016. 61 с.
- 25.Мова і мовознавство в духовному житті суспільства: монографія / О. Б. Ткаченко, Г. В. Зимовець, С. С. Єрмоленко, Т. В. Радзієвська. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2007. 352 с.
- 26.Мовна політика та мовна ситуація в Україні: аналіз і рекомендації / за ред. Ю. Бестерс-Дільгер. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 363 с.
- 27.Петренко О. Д., Ісаєв Е. Ш., Петренко Д. О. Мова чоловіків і жінок як одиниця соціолінгвістичного дослідження. *Мовознавство*. 1999. № 1. С. 64 –71.
- 28.Погрібний А. Державна мова як важіль українського державотворення. *Мовознавство: доп. та повід. IV Міжн. конгресу українців* / відп. ред. В. Німчук. К.: Пульсари, 2002. С. 142–149.
- 29.Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 464 с.
- 30.Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ: Критика, 2003. 464 с.
- 31.Ставицька Л. О. Українська мова без табу. Словник. Київ: Критика, 2008. 454 с.
- 32.Сукаленко Т.М. «Гендер» як соціолінгвістичне поняття. 2013. http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/627/1/582_IR.pdf
- 33.Фаріон І. Діяхронна соціолінгвістика: історія терміна та галузі мовознавства / Ірина Фаріон. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2014. № 791. С. 154–162.
- 34.Черемська О. С. Лексична та граматична інтерференція в сучасній українській літературній мові як наслідок українсько-російського білінгвізму: автореф. дис....канд. філол. наук: 10.02.01 / ХДПУ. Харків, 2002. 24 с.

35. Шапошникова І. Проблема соціального характеру мови у лінгвістиці США. *Південний архів. Філологічні науки*: зб. наук. праць. Вип. 21. Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. С. 38–42.
36. Baldauf R. B. Language planning: Corpus planning. *Annual Review of Applied Linguistics*. 1989. Nr 10. P. 3–12.
37. Canagarajah S. Ethnographic methods in language policy. An Introduction to Language. T. Ricento (Ed.). *Language policy: Theory and method*. Oxford: Blackwell Publishing, 2006. P. 20–25.
38. Danylyuk N. La lingva situacio kaj la lingva politiko en nuntempa Ukrainio. *Esperanto – ponto inter lingvoj kaj kulturoj: prelegoj de la Internacia Scienca Esperanto-Rumana Kolokvo (Timișoara, 11–12 novembro 2016) / studoj kompilitaj de Mariana Pitar, Aurora Bute*. Timișoara: Editura Universității de Vest, 2018. P. 35–44.
39. Dictionary of English Language and Culture. Longman Group Ltd, 1993.
URL: <https://docplayer.ru/79883466-Longman-dictionary-of-englishlanguage-and-culture-online.html>. [In English].
40. Research Methods in Language Policy and Planning: *A Practical Guide*. Vol. 4. 2015. P. 140–145.

Інтернет-ресурси

41. Лінгвістичний портал mova.info. URL: <http://www.mova.info/>
42. Портал Міжнародної ліги викладачів есперанто (ILEI). URL: <http://www.edukado.net>
43. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsn.com.ua/sis/index.shtml>
44. Словопедія. URL: <http://slovopedia.org.ua/>
45. Український лінгвістичний портал. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua>
46. The Esperantic Studies Foundation (ESF). URL: <http://www.esperantic.org>
47. Universala Esperanto Asocio (UEA). URL: <https://www.uea.org/info>